

За време Другог светског рата, Украјина

Извесни Николај, бежећи из немачког заробљеништва, затиче се, једне ноћи, у некаквој њиви. Ујутру, осећа како га неко дрмуса и чује глас који му говори:

„Зашто спаваш када ће овуда проћи Немци?”

Пробудивши се, пред собом види старца у свештеничкој одећи.

„Па, куда да бежим?”, плачући од страха, пита Николај.

„Ено, види оно шипражје”, показује му свештеник, „сакриј се што пре.”

Николај се даје у бег, али, сетивши се да се није захвалио, осврће се. Старца нигде нема. Схвата да му је сам свети Николај, његов светац -заштитник по коме је и добио име, помогао.

Кад је стигао до шипражја и прегазно реку, Николај је видео Немце како, баш у оној њиви, са псима траже бегунице. Пси су, напуштајући његов траг, кренули ка шипражју али су, стигавши до реке, одустали. Касније, на путу, Николај, коме се успут придружио још један бегунац, среће две монахиње.

„Јадни ви, како сте само малаксали и, сигурно, гладни. Ево вам мало хлеба”, вајка се монахиња и пружа им парче хлеба завијено у хартију. Кад је Николај одвио хартију, видео је да се унутра налазе комадићи нафоре, а да су на папирићу, поред његовог имена, била написана и имена чланова његове породице.

◆ Сан или смрт

Овај рељеф са египатске стеле, највероватније из II века пре Христа, сада у Глиптотеци у Копенхагену, приказује душу-ба приказану као јабиру-птицу како напушта покојника.

Веровало се да јабиру-птица, која има лице покојника, напушта тело у време смрти, али и снова, постаје свесна и аутономна у другом свету.

◆ Грчки бог сна ◆

Глава изгубљене бронзане статуе, из IV века пре Христа, приказује грчког бога сна Хипноса.

У грчкој митологији Хипнос је био близанац Смрти и син Нобис, ћерке Хаоса. Многе цивилизације, још од најстаријих времена, уочавале су мистички потенцијал сна. Сан посредује између материјалног и духовног света, времена и вечности.

◆ Благовести

Плочница од слоноваче, рани IX век, северозападна Немачка.

На почетку Новог завета, Христово зачеће Бог објављује Богородици кад је будна, а Јосифу у сну. Само они који су ближе Богу, духовно више узнапредовали или су у посебном стању, могу да приме Божје објаве будни. Чешће, Божје поруке и визије долазе у сну, кад људи лакше могу да их прихвате а да им не буде оштећен смисао за реалност.

◆ Појаве светог Николе у сну

Лево - појављивање светог Николе у сну цару Константину, детаљ са жибијске руске иконе светог Николаја Зарајског, десно - појављивање у сну Евлалију, детаљ са грчке жибијске иконе из 1605. године, Црква Светог Атанасија, Сикија на Халкидикију.

Свети Никола се многим појављивао у сну. Догађај са царем Константином и Евлалијем најпознатије је од сличних појављивања Светитеља. О томе детаљније мало даље, у житију светог Николе.

◆ Прибор за писање

Своја прва слова малишани у Патари, а међу њима и свети Николај, писали су зашљеном трском по воском пресученој дашцици. Пера су се правила и од бронзе, слоноваче, а као подлога за писање коришћени су и скупи материјали – папир и пергамент. Писменост је, у Римском царству, била веома раширена. Чак су и робови знали да прочитају велика слова.

◆ Светог Николу, као дечака, отац доводи на учење псалтира

Детаљ са фреске из цркве Богородице Љевичке у Призрену, Србија.

Сцене из детињства светог Николе сликане су око 1310. године.

◆ Ђак у време Римског царства

Детаљ са римског рељефа.

Образовање у Малој Азији је јавно, припада граду, чак и кад су хришћански синови у питању. Свакодневно су се могли видети, у неком углу форума, учитељи који својим питомцима и питомцима предају знања из материјег језика, грчког, књижевности – углавном Хомера, нешто философије, доста музике и много спорта. Свети Николај је, врло вероватно, имао учитеље рвања, мачевања и стрелаштва. Многи црквени оци, међу њима Малоазијци Василије Кесаријски и његов брат Григорије Ниски, своја знања, стицана на паганским универзитетима, користили су као неопходан темељ за теолошке расправе са савременицима.

ДЕТЊИЊСТВА [02. 03]

Теофан и Нона не одлазе више сами у базилику. Са њима је и мали Николај. Из недеље у недељу, од празника до празника, из вечери у вече, мали Николај присуствује богослужењима. Заједно са осталом хришћанском браћом причешћује се Светим тајнама Господњим. Код куће посматра мајку која се љубазно опходи према робовима и оца како милосрдно поступа са сиромасима који опседају кућни праг.

Богослужења у патарском саборном храму врши епископ Николај – онај који је и крстио малог Николаја и по којем је овај добио име, а који му је и стриц (неки извори кажу – ујак). Вероватно код њега Николај, у узрасту кад дете све више захтева разумске поуке, долази да учи Свето писмо. Разумевање му је, кажу, дубоко, и он веома брзо, иако млад, осваја истинску мудрост која се само љубављу према истини може задобити. Као син угледних родитеља, Николај, свакако, похађа и световну школу, пошто класично знање и даље представља темељ образовања у Римском царству, али оно што привлачи Николаја није каријера софисте.

Унутрашњост базилике◆

Остаци базилике у Ресафи у Сирији.

Базилика је дворана са апсидом (полулонтастим испупчењем на једном зиду). У римско време базилике су служиле као зборнице и суднице, као дворане погодне за јавне послове којима је могао председавати судија или цар лично. Касније хришћани користе базилике за своје скупове, тако да се појам базилике поистовећује са најранијим обликом цркве – грађевине са главним бродом и њским бродовима са стране.

Тридесетте године прошлог века, село Кленовик код Пожаревца, Краљевина Југославија

Петрија, жена Владимира и мајка троје његове деце, болесна на смрт, лежи на постељи. Положивши крај своје жене посмртно одело, Владимир одлази у другу собу, да се помоли светом Николају.

Молећи се и плачући, заспао је. У сну се нашао у некој одаји у којој је нека жена, налик на слушкињу, нешто пословала.

„Кад долази свети Никола?“, пита Владимир жену.

„Причекај мало“, жена одговара.

Мало касније, пред Владимиром се појави светлост, у виду тачке која се све више ширила, све док се Владимир није нашао сред неописиве лепоте. Ту се нашао и свети Никола.

„А шта си хтео од мене?“, пита га свети Никола.

„Да ми не узмеш жену, јер имам три детета, па не знам шта да радим, другу мајку не могу да им нађем.“

Свети Николај, са осмехом, каже:

„Нећу да је узмем! И ево ти ово парче хлеба да једеш од сада па до пролећа.“

Тај хлеб је био тако слadak да је Владимир помислио: „Што ми не даде још?“

Вративши се у собу, затекао је своју жену како нешто послује око шпорета.

Петрија је поживела 94 године.

Кућа и породица из Пожаревачког поморавља ♦
Сликаре фотографије карактеристичне сеоске куће и чланова једне сиромашније сеоске заједнице.

То што је већина записаних чуда везана за прошлост, или за сиромашније социјалне средине, савременим рационалистички оријентисаним интелектуалцима говори да је вера повезана са недостатком учености, чак одређеном примитивношћу, затим да има везе са психолошким компензацијама. Наравно, ово гледашће је сасвим површно. Нека од најпознатијих упамћених чуда дешавала су се краљевима и царевима, а многи велики теолози и данас, а и кроз историју, били су међу најученијим људима свога времена. Оно о чему се може размишљати у вези са описаним догађајем из села Кленовика је да се чуда чешће јављају једноставнијим људима отвореног срца. Ученост, иако пожељна и потребна, често без довољно вере, може да замагли оне за човека најважније ствари. Учени, а недовољно у Христу образовани, често су у ситуацији оног богаташа коме је теже ући у Царско Небеско него камелин проћи кроз иглене уши.

♦ Чудо на свадби у Кани
Фреска из српског манастира Каленић, почетак XV века.

Претварајући воду у вино, на свадби у Кани Галилејској, Христос чини прво од својих чуда описаних у Јеванђељу. Претварање воде у вино јесте чудо, али оно је симболично и указује на једино неће чудо – љубав супружника. Као што се вода претвара у вино тако у љубави пала људска природа доживљава чудесну промену. Ограниченост и себиичност претварају се у способност за највеће жртве. Љубав је од Бога и заиста се једино као таква и може разумети.

Јаковљев сан ♦
Минијатура из енглеске „Ламбет“ библије, XII век.

У Јаковљевом сну, лествица са анђелима који силазе са неба и улазе, указује нам на чврсту повезаност материјалног и духовног света, која често у будном стању није тако очигледна.

За палу људску природу материјални свет често постаје, уместо низа симбола и путоказа, чврста и непрозирна препрека. Укидајући време, сан повезује догађаје из прошлости и будућности (на пример - Аврамова жртва десно на илустрацији) и отвара пут за повезивање духовне и материјалне реалности.